

ՎԱԶԱԳԱՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԵՐԲ ԽՁԲԶՈՒՄ ԵՄ...

ԵՐԵՎԱՆ

2017

ՀՏԴ 821.19-3 Մանուկյան
ԳՄԴ 84 (5Հ) - 4
Մ 283

Խմբագիր՝ Նարինե Գալոյան

Մանուկյան Վաչագան
Մ 283 Երբ խզմզում եմ... / Վ. Մանուկյան. - Եր.:
Արմավ, 2017. - 88 էջ:

Գրողը գեղարվեստորեն պատկերում է մեր ժամանակների իրականությունը: Պատմվածքների և վիպակի հիմքում ընկած են երիտասարդ մարդու կյանքի տարբեր դրվագներ, առօրյան ու մտորումները, որոնց միջոցով բացահայտվում է անհատի հոգու մաքառման և իրականության թելադրանքի բախումը:

ՀՏԴ 821.19-3 Մանուկյան
ԳՄԴ 84 (5Հ) - 4

ISBN 978-9939-863-78-8

© Մանուկյան Վաչագան, 2017
© «Արմավ» հրատարակչություն, 2017

ԲԱՐԻ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ

Երկու խոսքի փոխարեն՝ պիտի մի քանի խոսք գրեմ ավելի ընկալելի լինելու համար: Գիտեմ՝ երբ ընկալելի չես, հետաքրքրանում ես նաև, բայց հանուն հանունի, պիտի փորձեմ հենց սկզբից կոտրել այդ հետաքրքրություն ասվածը, որը իմ իրականությունը տեղավորելի կդարձնի Ձեր աշխարհում: Ես հիմնականում «խաղում եմ» ուժի, չկամության, խավարի և լուսի գործիքներով: Իմ հեքիաթում անգամ չարը բարիանում է, և խաղաղությամբ են բաժանվում հերոսները: Դա գալիս է լուսավոր, պայծառ լուսաբացի հավատից, որը շրջում է ներկայում՝ լցնելով ապագան հավատի գույներով...

Իմ արարումներով ես միշտ չկամությունը իր տեսքով նրբորեն փորձել եմ տեղադրել կերպարի մեջ ու տարածել այն գործում: Հավատը, ուժի դրսևորումը հենց սիրո մեջ է: Երբ տեսնում ես, որ հերոսին փորձում է պարտության մատնել ժամանակը, դու մոտիվացնում ես քո ընկալումներով մյուս հերոսին և մղում նրան քո ստեղծած կյաքի այդ տարածության մեջ որպես փրկիչ: Հանուն սիրո լինում է գնալ դեպի կյանքի՝ քեզ համար փակ հանդիսացող սահմանների բացման ինքնագործությանը: Ինքնագործության ճանապարհին ինքնամաքրվում ես: Սիրո հիմքն ունենալով՝ ինքնամաքրվում է ներաշխարհիդ և հանուն դրա՝ իրականանում այդ անսպասելի սխրագործությունները: Զորավորների կողմից փրկության նիզակները երբեք չեն նետվում հենց այնպես: Դրանք ապտակներ են՝ ուղղված չարականությանը: Լույսը և իր ուժը երբեք չեն դառնա գեղեցիկ, երբ իր կողքին չեն ունենում խավարի ներկայությունը...

Խավարը լուսի գործությունը բացահայտելու միջոց է: Եկեք ընդունենք՝ թուլությունը, չկամությունը ինչպես կյանքում,

ՎԱՉԱԳԱԾ ՄԱՇՈՒԿՅԱԾ

այպես էլ գրականության մեջ չսիրվող (բայց) «զարդեր են», առանց որոնց թե՛ գրականությունը և թե՛ կյանքը կկորցնեն իրենց հետաքրքրությունը: Եթե գտնում ես լույսի ու խավարի գույների ձուլման ձիշտ մոտիվներ, ուրեմն գործդ միանշանակ ստացված է:

Չչարաշահելով Ձեր հանդուժող համբերությունը՝ կխնդրեմ մի բան. գովքի փոխարեն՝ փորձեք առողջ քննադատությամբ ավելի զորացնել հեղինակին: Ես ունեմ խորհուրդների կարիք: Ինչպես իմ կյանքում, այնպես էլ իմ գործում, թերություններով եմ ներկայանում ես...

Ձեր խորհուրդները սիրով կկարդամ vachag.manukyan@gmail.com էլեկտրոնային հասցեին ուղղված նամակների միջոցով:

Խնդրել չեմ սիրել, բայց սիրով կյանքիս հետագա ընթացքում ևս պիտի խաղաղություն խնդրեմ տիեզերքի ճարտարապետից, հայոց երկնակամարի պահպանման ու բարության համար...

Առանց վերապահումների՝ շնորհակալ եմ...

Վաչագան Մանուկյան

ԻՆՏԵՐՆԵՏԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ, ԿԱՄ ՈՒՂՂԱԿԻ՝ ԱՐԴԵՆ ՈՒԾ Է...

(վիպակ)

- Էլ ինչ մնաց աշխարհում սիրուն:
- Երևի էսօրվա՝ դատարկություն թվացող գեղեցիկ բանե-
րը:
 - Բայց...
 - Մի օր կկարոտենք մարդկանց էլ, էս «անծիր» աշ-
խարհն էլ:
 - Ինչի՞: Վերանում ենք:
 - Չէ, վերացնում ենք:
 - Ասում եմ՝ էդ ինչ կյանք ես անում, որ...
 - Սիրուն:
 - Ո՛ւ:
 - Ու ինչպես էն հեքիաթում.. սերունդների հաղթանակնե-
րով է ժամանակը արժևորվում և դառնում պատմություն:
 - Իսկ պատմությունը...
 - Պատմությունն էլ, հաղթական վիճակների մեջ ամփոփ-
վելով, դառնում է սերունդների պատմելիք:
 - Հա, էս ժամանակներում համաշխարհային պատերազմ-
ներ մինչ օրս դեռ չեն եղել, փանջ Աստծո, բայց հեղափոխու-
թյունների, հոգու խեղդամահ անող ևողկալի վիճակների
ականատեսն ենք:
 - Չգիտեմ, բարու, չարի խորհրդավոր թվացող այդ գոյա-
պայքարում ես էդպես էլ նրանց դեմքը չտեսա: Հավատիս մեջ

տկարացա, բարիացա, խառնակ վիճակներից տեղս կորցրի, բայց ոչ մեկին զգացի, ոչ էլ՝ մյուսին...

-Բա պայքարը...

-Պայքար: Երբ ընդդիմության ինստիտուտը փորձում էր աշխարհում կայանալ, պալատներում նրա մահվան օրն էին որոշում:

-Չհավատաս: Ինչ տեսնես, շոշափես կյանքում, չհավատաս, դու տեսց ապրի:

-Ինչ սիրուն ես խաբում ձեզ...

Հեղափոխական հարթակներում հայտնվող ապագա պորտֆելավորների սրտաձմլիկ ճառերի նկատմամբ ժողովուրդը հավատով էր լցված: Խաբեությունից, կեղծիքներից ծովից ծով հայրենիքը դարձել էր շրջափակման մեջ գտնվող անծով մի հողակտոր: Մարդկանց ոտքի տակից փախչելով՝ հայրենի հողը տեղը զիջում էր օտարությանը, իսկ պալատականները դռներն էին լայնորեն բացում Հայաստան ժամանող համաշխարհային պոռնիկների առջև:

-Ես գնացի, լավ մնա:

-Գնա: Գնա ընկերներիդ հասիր, Գրիգ ջան: Առանց քեզ էլ ի՞նչ հանրահավաք, կամ հեղափոխություն:

Մարդկության անեծքները անողոքաբար դարեր ի վեր շարունակ թափվում են քաղաքական դաշտի ազգուրացների վրա՝ հասնելով նրանց սերունդներին: Անուրանալին ուրանալի էր դառնում ակնթարթում: Այդ անիծված կարողությունը «գորությունն էր» իրենց, իսկ սուտը՝ հավատը առ (իրենց) Աստված: Ժողովուրդների երազանքները կոշիկների հետ մաշվում-գնում էին: Ամեն հանրահավաք գալով տանում էր ապագայի հետ կապված գեղեցիկ լուսաբացը: Շարունակ վեր մագլցող հայացքները վերջնականապես սպանել էին շնչավոր բջիջները: Գուրգենի մոտ հավատս կորցրած մեկն էի, բայց ավելի լավ էր չհավատալ ընդդիմությունների հյուսած

ԵՐԲ ԽՉԲՅՈՒՄ ԵՍ...

«գեղեցիկ» հայրենիքի մեռած պատկերներին, քան հավատալով՝ երազանքներս իրենց լճացած խոսքից գոյացած մեռած պատկերներում խեղդել:

Անելու բան չունեի: Ինտերնետային իրականության մեջ ապրելով՝ որոշեցի հետաքրքրությունս բավարարելու համար գնալ ինտերնետ ակումբ՝ համոզվելու, թե որքան եմ ետ մնացել իմ ներկայից: Հենց առաջին պատահած ակումբը ներս մտա. լեփ-լեցուն էր սրահը: Չեմ մառանա, երբ ինտերնետ ակումբի ադմինիստրատորը բարյացկամ ժպիտով խորհուրդ տվեց ինձ մի չատ, որտեղ տարբեր տեղերից մարդիկ էին մուտք գործում: Նրա խոսքով՝ բոլոր էգերն էլ, անգամ մտացածին չկակողները, շատ ջիգյարով են քոնը դառնում, եթե ժամանակ ես տրամադրում: Չատ մտնելուն պես անունները սկսեցի կարդալ, որոնք գուցե իրական կյանքի ընթացքը չընկալելով էին էստեղ: Աչքս ընկավ «Դուք գիժ եք» կեղծանվանը: Սա կամ տղա էր, որ, ըստ երևույթին, փորձում էր իր ինքնատիպ անձաշակությամբ ադմինիստրատորի ասած էգերին կպցնել, կամ ուղղակի ցանցառ աղջիկ, որ կարողացավ ուշադրությունս գրավել: Ինչևէ...

«Բարև, անհայտ բաժանորդ»:

«Ի՞նչ գույն ես սիրում», - հարցրեց նա:

«Սևն էլ, սպիտակն էլ կյանքից են: Ընդհանրապես գույներն իրենց ծայրահեղ տարբերությամբ եմ սիրում»:

«Դե, ուրեմն՝ սև ու սպիտակ արև քեզ, իմ կորաթուխ օգտատեր»:

Նորաթուխ բառից կարելի էր ենթադրել, որ չատի հին բնակեցվածներից մեկն է: Զգացվեց իգական սեռի պատկանելը (թեև չէի բացառում նաև «ռոմանտիկ» արվամուլ լինելու տարբերակը):

«Բա ղնց սրան կապվեցիր», - հարցրի ես:

«Չգիտեմ: Կյանքիս անորոշությունից երևի»:

«Մարդը սխալն ընդունելով է մարդանում: Ուշ չէ»:

«Հո կուսակրոն չես: Հըր ձիշտն ասա»:

Ուղարկված նամակի մեջ նաև ժպիտներ կային: Ես էլ՝
չորոտ արձագանքեցի, որ ոչ.

«Եկած-չեկած քարոզ ես անում, կյանքի դասեր տալիս:
Մոլորակիդ տեղն ես խառնել, պարոն անցորդ»:

«Դեռ էն գլխից չեմ շփոթել մոլորակս, բայց դու...»:

«Ի՞նչ ես...»:

«... Բո համառ թուլության ուժերով արարված անորոշու-
թյան մեջ ես կորցրել քեզ»:

«Կորցրել եմ՝ գտի...»:

«Կգտնեմ...»:

«Ինչքան ժամանակ ա՛ գրվում եմք»:

«Տասը թույն կլինի»:

«Չարմացրիր, կուսակրոն բարեկամ», - կրկին ժպիտների
շարանի հետ ուղարկեց իր հերթական նամակը:

«Ու քեզ ի՞նչը զարմացրեց, աննորմալների մոլորակի
նորմալ բնակչուհի»:

«Տասը թույնի ընթացքում չատի ոսկի կանոն դարձած
խոսքը չգրեցիր»:

«Նոր եմ, կսովորեմ»:

«Չէ: Նորի ու հնի հետ կապ չունի: Նորածինն ի վերուստ
ունի սնվելու կողը, էդպես էլ էդ ապուշների մեջ ոսկե կանոն
է մխված»:

«Կգրե՞ն կանոնը»:

«Գրեմ. վիրտ անե՞նք. հիմա հասկացա՞ր»:

«Պարզ է»:

«Ի՞նչն է պարզ»:

«Կեղծանունդ»:

ԵՐԲ ԽՅՐՅՈՒՄ ԵՍ...

«Հան»:

«Իսկ ես կարծում էի, թե աղջիկ ես, ուրեմն՝ ցանցառ»:

«Բարձր կարծիք ունես»:

«Էլ մի»:

«Էլ չեմ»:

«Ժամանակդ սպանում ես»:

«Իներցիան է...»:

«Ընթացքը չես զգում»:

«Կիսով չափ՝ հա, կիսով չափ՝ չէ»:

Եվ այս կիսով չափ իրականության մեջ զանգահարեց գրող ընկերս.

-Ո՞ր ես դու, եղբայր ջան:

-Որ ասեմ՝ չես հավատալու, լավ կլինի՝ չիմանաս:

-Մխվելու եմ ժամանակի մեջ, քեզ էլ հետս եմ մխելու հավերժ:

Ոգևորված խոսքից միանշանակ երևում էր, որ նորություն ունի:

«Հոգևեցրի՞», - հարցրեց ինտերնետային ծանոթուհիս:

«Սպասիր, ընկերոջս հետ եմ խոսում, վերջացնեմ՝ կգրեմ...»:

-Նորություն ունես, - հարցրի ես:

-Էն էլ ինչ նորություն. վեպ եմ գրել, ախպերս:

-Ապրեն, կկարդամ:

-Ուզում եմ՝ խմենք:

-Եվ կխմենք...

-Գործերդ վերջացնես՝ զանգիր:

-Շատ լավ...

Սա էլ պատմության մեջ հավերժության ուղիները հավերժ փնտրող գրող-թարգմանիչ Նորայրն էր:

«Վերջացրի, ստեղ ես»:

«Հա, բա հո կեղծանվանս մենակ չեմ թողնի: Քեզ հետ, էն էլ՝ մենակ»:

«Գնամ ես...»:

«Գնա: Կխոստանամ, որ կշարունակես սիրել կյանքը»:
Առանց մտածելու՝ արագ պատասխան գրեցի.

«Կսիրեմ»:

«Դե, ուրեմն լավ մնա»:

«Կայքի հասցեն մոտս կգրեմ»:

«Բա որ ասում եմ մեր մոլորակից չես: Կայքի հասցեն գրելս ո՞րն է: Հիմա համարներով փոխանակվելու ժամանակներն են, սիրելիս»:

«Խնդիր չկա. գրի համարդ»:

«Փշտ...»:

«Էս ընթացքն էլ փշտ...»:

«Շաբաթվա նախավերջին օրվան բան չմնաց: Պիտի Երևան գնամ: Առավոտյան 10-ին գործերս վերջացրած կլինեմ, 10:30 կարող եմք հանդիպել Կարապի լճի մոտ»:

«Ու ո՞նց ձանաչեմ...»:

«Քո խնդիրն է: Կգամ...»:

«Անմիջականությունդ ապշեցուցիչ է»:

-Նորայր:

-Հա ջան:

-Դե գնանք գարեջուր խմենք, համ էլ գործիդ մասին զրուցենք:

-Շատ լավ:

Նորայրի աչքերում հպարտությունն էր իշխում: Ուրախ եմ ընկերոջս համար, որ գոնե իր վեպից էր կորցրել ինքնագիտակցությունը: Տեր, ծառա չտարբերող մարդկանց իրակա-

ԵՐԲ ԽՅՐՅՈՒՄ ԵՍ...

նությունում, հուրախություն բոլորիս, շարունակում էր ապրել (հոգևարքի մեջ գուցե) նաև ժամանակակից գրականությունը:

-Չգիտեմ, եղբայր, չգիտեմ:

-Ի՞նչ չգիտես, Նորայր:

- Մարդկանց ուշքը մնաց դասականության վրա: Ապրող գործ ենք տալիս, հերիք չի՝ մեզ անդրադարձ չանելով՝ էլի դասական են ասում...

-Ա՛խ, դու էդ չես հասկանում, հա՛: Բա Սահյանի, Չարենցի, Թումանյանի ժամանակներում տեսնես ո՞ր էր մարդկանց ուշքը:

-Գնամ մեռնեմ, որ հավեսով սիրվեմ, չէ՛:

-Չէ: Համ էլ Չարենցից ինչո՞վ ես առավել:

-Առավելության մասին խոսք չկար: Ա՛րմ, արձակ գրեմ, չափածոյի մեջ լինեմ, թարգմանություններ անեմ ու էսքանից հետո էլի՞ անտեսվեմ:

Իր գրին սիրահարված՝ ընկերս շնչակտուր արտաբերում էր նախադասությունները: Նա, չզգալով հարցիս նրբությունը, խոսում էր անտեսվածության մասին՝ մոռանալով այն զրրկանքներն ու տառապանքները, որ ապրել ու տեսել են հենց իր ակունքները...

-«Կորսված քամիներ» պատմվածքում 37 հայիոյանք հաշվեցի: Հիմա ինքնատիպ երևալու համար ես գրել, թե՛ ընթերցողիդ ուզում ես ասել, որ գրողներն էլ հայիոյել գիտեն:

-Հայիոյանքը,- զարմացած հարցրեց նա:

-Հա, անտեղին, գործդ մխտոռոդ, դատարկ պարունակությամբ համեմված էն հայիոյանքներդ՝ քեզ «կատարելության» մղող:

-Ա՛յ Արման ջան, գրողը պիտի ժամանակի շունչը զգա: Հո Վահան Տերյանի ժամանակներում չէ՞նք մնալու:

-Ինչի՞, Վահան Տերյանի ժամանակներում ապուշների գոյությունը արգելվո՞ւմ էր:

-Լսիր:

-Դու ընդամենը ապուշների, ղզիկների ընթերցողների պարտադրած ձաշակին ես տուրք տալիս, մեղքն էլ՝ զցում ժամանակի վրա: Քեզ ստելով՝ ժամանակները չես զարգացնի:

-Լավ էլի, Արմ..

-Քո իրականությունից կյանքի երկու օրինակ կբերեմ. հարևանս՝ Գագիկը, 36 տարեկան ազապ տղա լինելով, նեղվում էր մարդկանցից իրեն՝ հոր կնքած անվամբ կոչելու համար: Էս «հանձարը» անընդհատ կրկնում է՝ «ախպերությունը Գագասիկ է ասում, յանի խի՛ չեք տեղավորվում»: Ու երբ հանդիպում եմք, հասցնում էր անցնող-դառնող աղջիկներին, կանանց իր մտքի անսահաման «զարդերով» նախշել: Օրինակ՝ «Վախ, էս ի՞նչ լավ ոռ ունի, ախպեր», կամ՝ «Հը սրա թունավոր աչքերին տես, ի՞նչ լավ քածի աչքեր ունի բայց»:

- Է, հա՛, էդ ապուշի օրինակը որպես ի՞նչ ես բերում:

-Լավ, անցանք առաջ...

-Չէ՛, լսում եմ քեզ:

-Նմանատիպ հիմար բաներ, երբ խոսում էր կանանց ետևից, մի օր ինքն իրեն չհարցրեց՝ հնարավոր է՝ էս կինը երեխաներ ունենա, ամուսին: Չհարցրեց, որովհետև իր մոտ ոգու սով էր: Լձացած ոգին մարմնի մեջ նեխում էր: Բայց էլի օրինակ կա՝ Վարդան պապը. մի օր խմում էինք, աչքերը լցրեց, հայացքը ինձ հառեց: Երկար լռելուց հետո ասաց. «Բալեն, իմ բախտը բոզ էր, բոլորին տալով՝ գնաց, ինձ նայեց ու հեռացավ...»:

- Գիտե՞ս՝ Մարկեսն ասում էր...

-Հրանտն էլ էր ասում, Նորայր,-լռեցրի ընկերոջս:

Օտարությունը գրկած ընկերս, լռեցնելուս պատճառը ընկալելով, ժպտաց, հետո խորհրդավոր հայացքով հարցրեց.

-Ի՞նչ էր ասում Հրանտը:

-Ասում էր. «Եթե մարգարեներ չենք գալիք ժամանակներ-

ԵՐԲ ԽՉԲՅՈՒՄ ԵՄ...

րի, գոնե մեր ժամանակների մատենագիրները լինենք, մեր ժամանակների վավերագրողները լինելու քաջություն ունենանք»:

-Դիպուկ էր, բայց ես նրա գիրը չընկալեցի:

-Սևանի միջից որ իշխան բռնեիևք, ինչ կանեիր:

- Էն վերացո՞ղ...

-Հա, էն վերացո՞ղ...

-Էդ հարց ամ...

-Եթե երկու տարեկան երեխային տասս, ինչ կանի:

-Փշերից կխեղդվի:

-Բայց կզգամ համը:

-Ավելի շատ՝ ցավը:

-Սևանա լճի փշոտ, համով, քո ասած էն վերացո՞ղ իշխանը Հրանտն ա: Եթե հոգով չափահաս չենք, նրա փշի ցավը պիտի ձաշակենք:

-Ճիշտ ես: Համաձայն եմ, անուկներ ունենք, բայց նրանցից շատերին կարելի է հանգիստ միջակություն էլ որակել:

-Կայտառ, ուժեղ երիտասարդ ես ու քնից արթանալիս ինքնուրույն էլ վեր ես ելնում, չէ՞...

-Է հա:

-Երբ ծերությունը, կյանքի բոլոր գույներն իր մեջ առած, գա մոտդ, դու ետ հայացք գցիր...

-Ո՞ւ...

-Ու կտեսնես ժամանակի շնչով ողողված, գիրդ մերժող բազում ջահելներ, որոնք դեռ քեզ պես ժամանակ կունենան տուն վերադառնալու...

-Հըմ...

-Գրական աշխարհի ըմբոստ որդիներդ իրենց լուսաբացը փնտրելու ձանապարհին, իրոք, հնարավոր է՝ քեզ նաև բեռ համարեն: Քարեր կգան վրադ: Բայց կգա քարերը հավաքելու ժամանակը: Այդ քարերից մեծ ամրոց կսարքեն ու քեզ ամրոցի հավերժ բնակիչը կդարձնեն:

-Մտքերով ընկա:

- Գոնե հիշում ես ժողովրդի ձեռքի՝ արխիվում պահպանված ծաղիկները, մարդկանց պարզ հայացքները՝ գրողին հառած: Ազգային արժեքներն են. թույլ են, թերհաս են, տկար են՝ մերն են. մեր ունեցածն էլ էս ա:

- Դե հիմա նախագահներն իրենց նախընտրական արշավների ժամանակ կարողանում են 100 մարդու ներկայություն ապահովել, բայց անկեղծ ներկայություն, հա՛...

-Նորայր, լսիր: Հսկա Ռուսաստանում մի Պուշկին, Դոստոևսկի, Տոլստոյ չծնվե՞ր: Էս ոտքով շրջելի հայրենիքից ի՞նչ ես ուզում: Էն էլ է՛ն հայրենիքից, որի գրականության մեջ աշխարհի փրկության բանաձևը պարզ գրված ա:

-Չգիտեմ: Պապս երբ իր ժամանակներից էր պատմում, հիանում էի: Իր շրջանի աղջիկների մեջ ամոթ կար գոնե, բա հիմա՛: Է՛, ձեր շրջանն էլ, ձեր շրջանի բոզերն էլ,- կասեր պապս:

-Պապդ իր սերնդի բոզերին բացահայտել չկարողացավ, հիմա իմ սերնդի անքող բոզերից ի՞նչ ա ուզում:

- Էս իրականությունը չսիրեց:

-Ժամանակին սիրում էր, որովհետև կյանքի ընթացքներում կար: Հիմա չի սիրում, քանի որ ընթացքներում էլ չկա. իրեն դիտորդ դարձրեց ու...

-Հնարավոր է:

-Բա...

-Մեր զրոյցներից նոր կերպարներ են ծնվում իմ մեջ:

-Կյանք տուր:

-Անպայման: Գնամ, քանի կրակը չի մարել:

-Գրելու հենց ձիշտ ժամանակն է, գնա՛, ընկե՛րս:

-Շնորհակալ եմ շատ...

-Ես եմ շնորհակալ:

Լիցքաթափվելու կարիք էի զգում: Ճանապարհն ինձ հասցրեց «Ատլանտիկ» ակումբի մոտ: Թանգարանային կարգավիճակ ունի այս ակումբը: Մարդկային տարբեր, զանազան տեսակների հավաքատեղի է: Ներս մտնելուն պես նկատեցի «Каждыем» երգի ներքո մարդկային շարժումներին խորթ, ձեռքի, ոտքի, գլխի անհասկանալի շարժումներով Գազասիկն էր պարում: Զգացվեց հոր աշխատած փողերի «հոտը»: Ինձ նկատելուն պես միանգամից բղավեց.

-Էն ում ախպերն ան,- և ոգևորված շարունակեց,- հլը ձեններդ, արահ:

-Դու տենց էլ փող ծախսել չսովորեցիր:

-Վանխ մորսսսսսս պայծառռռռռռ արևևևևև... Էլի սկսվեց, արահ: Էդքան գիրք որ կարդում ես, կարո՞ղ ա տեղդ գերեզմանը չի, թե՞ քո հմար սպեց տեղ ա պահած, ապե՛: Մի անգամ ենք, արահ, կյանք գալի: Ասել մեր Փաշիկ ախպերը (լավ երգ ունի, է), էն, որ ասում ա՛ կյանքը քաղցր է, մարդիկ, հասկացեք, դաժան մի՛ եղեք:

-Ի՞նչ ես ասում, է: Բա, Գազասիկ ջան, էդ «հզոր» երգի էմոցիոնալ բառերը որտեղի՞ց գտնենք:

-Ի, ախպորդ մոտ էնքան դիսկ կա Փաշիկից, երբ ուզես, բա արի տամ, լսի, ախպեր:

-Լանվ, դե, ես գևամ, Գազանս, քեզ՝ ուրախ ժամանց:

-Ինչ գևանվ, ինչ բան: Հեսա ցկում ենք ապեեեեե, իրար հետ, ախպերս, ցկումմմմ ենքքքքք: Այոոոոո:

-Գազանս ջան, դու հանգիստ ցկա, ես գևամ:

-Հլը էն ծտին տես, որ պռռռները բաժակին հագցրած՝ գինի ա կոնծում ու իրա քած հայացով մեզ նայում: Դու կա-

րան գիշերը քնես, եթե սրան չփորձարկես,- շարունակեց Գագասիկը:

-Արա՛, հորդ Աստծուն մեռնեմ, գնա գործիդ էլի, Գագան ջան...

-Է: Ախպերս, լսի՛, կառոչի էթում ես, թեթս թևից քաշում, ասում ես՝ ծիտիկ, պամադեդ շատ ես քսել, հո դու չտես չե՛ս, ազ՛իզ, խանգարելու ա:

-Չէ հա:

-Հա, ու մեկ էլ՝ կարդացածդ գրքերի՛ դարև ապրած բաները չասես, թե չէ կղժժա վրեդ, մտքի մեջ էլ կասի՝ էս յա-կըռն ո՞վ էր, արա՛:

-Ապեր...

-Ջոկիր, չէ՛... պտի ցնցես էգին, ոչ թե նայնամ-նիմնիմ...

-Տենց ցանկացածին ես բռնում, համ:

-Հա: Բա ո՞նց էլ, ապե...

-Ես էլ ասում եմ՝ էն դեմքիդ զարդերը տեսես ի՞նչ ծագում ունեն:

-Ի՞նչ..

-Դե, էն կռիվ կինոների, որ ում տեսնում, պատմում ես, էլի...

-Ապե՛, ոնց ջոկի, ծտից ուխոդ ես ըլնում, համ: Վախեցար՝ բոմբին տարածքումդ փորձարկես, կքանդի, չէ՛:

Ինքն իր դատարկ կերպարով տարված, իրենից գոհ՝ ամբախ-զամբախ խոսում էր նորին փայլատակություն Գագասիկը, ում համար բարոյականն ու անբարոն նույն հարթության վրա էին: Սրա ու նմանօրինակ երևույթների համար իրենց մորից, քրոջից բացի, մարդկությունը արժեք չուներ:

-Ինչքան էլ ու ում կողմից էլ կյանքում քանդվեմ, քո ավերածություններին չեմ հասնի, Գագան ջան...Գնացի, լավ մնա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՐԻ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ	3
ԻՆՏԵՐՆԵՏԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ, ԿԱՄ ՈՒՂՂԱԿԻ՝ ԱՐԴԵՆ ՈՒՇ Է... <i>(վիպակ)</i>	5
ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ	
ԱՐՏԱՍՎՈՂ ԵՐԱԶՆԵՐ	54
ԴԵՐԱՍԱՆԸ	62
ՉԱՏԵՆՔ ԻՐԱՐ	71
ՊԱՐԶՈՒԹՅԱՆ ՉՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ <i>(Կարեն Մանուչարյան)</i>	81

ՎԱՐԱԳԱՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
ԵՐԲ ԽՉԲՉՈՒՄ ԵՄ...

ВАЧАГАН МАНУКЯН
КОГДА Я ПИШУ КАРАКУЛИ...

Հրատարակչության տնօրեն՝ Արմինե Քոչարյան
Խմբագիր՝ Նարինե Գալոյան
Վերստուգիչ խմբագիր՝ Արմեն Ավանեսյան
Ձևավորումը՝ Արշալույս Արզումանյանի
Հեղինակի դիմանկարը՝ Մարինե Մելքոնյանի

Չափսը՝ 60x84 1/16
Թուղթը՝ օֆսեթ 70գ/մ² 1.5 ծ.կ.
Ծավալը՝ 5.5 տպ. մամուլ
Տառատեսակը՝ Ghabuzian Gohar
Գինը՝ պայմանագրային

ИЗДАТЕЛЬСТВО АРМАВ

Ք. Երևան, Շիրազի 24 շ. 48 բն.
հեռ.՝ 34-73-35
Էլ.փոստ՝ armav-hrat@mail.ru

Г. Ереван, ул. Шираза 24 д. 48 кв.
тел.՝ +374-10-34-73-35
Email: armav-hrat@mail.ru

Հրատարակվել է «Նովել հրատարակչություն» ՍՊԸ-ի տպագրատանը
Հասցե՝ Ք. Երևան, Մայիսի 9 փ., 23